

Życiorysy sławnych ludzi
(Sprawozdanie z Krajowej Konferencji Biograficznej,
Kielnarowa - Tyczyn, 20-21 października 2003 r.)

W dniach 20-21 października 2003 r. w podrzeszowskich miejscowościach Kielnarowa i Tyczyn odbyła się Krajowa Konferencja Biograficzna, stanowiąca kontynuację prac rozpoczętych przez Uniwersytet Opolski w 1999 r. Była ona spotkaniem przedstawicieli różnych środowisk - naukowców, nie tylko historyków (Instytut Historii PAN, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Łódzki, Akademia Świętokrzyska, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie - gospodarz obrad), publicystów i dziennikarzy oraz miłośników historii - regionalistów. Głównym inicjatorem zorganizowania konferencji był prof. Marek Marian Drozdowski, biograf wybitnych postaci historycznych min. Ignacego Jana Paderewskiego, Stefana Starzyńskiego, Władysława Raczkiewicza. Natomiast organizatorami konferencji, obok gospodarzy WSIiZ w Rzeszowie, były: Instytut Historii PAN, Katedra Biografistyki Uniwersytetu Opolskiego, Sekcja Biografistyki Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Burmistrz Miasta i Gminy Tyczyn.

Na program konferencji składały się trzy wyodrębnione problemowo panele dyskusyjne oraz imprezy towarzyszące, prezentujące przede wszystkim kulturę ziemi rzeszowskiej. Otwierająca konferencję sesja dyskusyjna pt. *Węzłowe problemy metodologiczne współczesnej biografistyki* (moderatorzy: prof. M. M. Drozdowski i prof. Leszek Kuberski, prorektor Uniwersytetu Opolskiego) poświęcona była omówieniu zagadnień warsztatu naukowego historyków, tworzących opracowania życiorysów znanych postaci historycznych. Omawiano jednocześnie stan badań i perspektywy biografistyki polskiej. W dyskusji podkreślano, iż w ostatnich latach najbardziej zaniedbaną dziedziną jest biografistyka związana z dziejami społeczno-gospodarczymi. Na opracowanie oczekuje wielu znakomitych działaczy gospodarczych i instytucji samorządowych. Zaniedbana jest także biografistyka Polaków wywodzących się ze środowiska ziemiańskiego i chłopskiego. Wskazywano również, iż na opracowania naukowe oczekuje wiele wybitnych postaci działających w ruchu oporu, a także działacze organizacji związanych z dziejami PRL np. "Znak".

W tej części konferencji obok wątku biograficzno-historycznego, starano się również odpowiedzieć na pytanie czy psychologia historyczna może stać się nauką pomocniczą dla badań biograficznych? Kanwą dla tej dyskusji stała się nowatorska książka prof. Macieja Dymkowskiego (Uniwersytet Opolski) pt. *Wprowadzenie do psychologii historycznej*. W pracy tej autor wykazuje, w

nawiązaniu do literatury historycznej, iż w coraz pełniejszym wyjaśnianiu historycznym powinno brać się pod uwagę zmienne i konteksty zachowania o stricte psychologicznym charakterze. Autor proponuje historykom sięganie po współczesną psychologię naukową i krytycznie ustosunkowuje się do uprawiania historii w oderwaniu od psychologii, szczególnie w zakresie historii społecznej.

Szczególnym przedmiotem uwagi w czasie tej części konferencji stały się również perspektywy Polskiego Słownika Biograficznego. Nowy redaktor PSB prof. Andrzej Romanowski wyjawiał, iż redakcja musiała podjąć poważne decyzje, aby w końcu doprowadzić publikację do końca (ale czy wydawnictwo o takim charakterze może być skończone!). Zdecydowano, że w kolejnych tomach PSB znajdą się osoby zmarłe do 2000 r., a i to przy obecnym cyklu wydawniczym daje końcową cezurę - rok 2039 !! Przy takim założeniu braknie miejsca w PSB dla noblistki Wisławy Szymborskiej, Krzysztofa Pendereckiego, Lecha Wałęsy, Andrzeja Wajdy i wielu innych. Może wyjątek redakcja uczyni dla Karola Wojtyły? Podczas dyskusji podkreślano, iż pilnym problemem staje się powołanie drugiego komitetu redakcyjnego, który rozpocząłby prace nad biogramami osób zmarłych po ukazaniu się dotychczasowych tomów słownika. Niestety, problemem obecnie nie do ominięcia jest brak środków finansowych dla takiego przedsięwzięcia.

Kolejna część konferencji (odbywała się w pięknej sali konferencyjnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Tyczynie) koncentrowała się wokół problemu *Galicja w biografistyce polskiej* (moderatorami dyskusji byli: prof. Piotr Franaszek - UJ i prof. L. Kuberski). W dyskusji uczestniczyli także autorzy radiowych i telewizyjnych programów biograficznych z terenu Małopolski i Podkarpacia, a także regionaliści - popularyzatorzy wiedzy historycznej. Podkreślano, że w biografistyce galicyjskiej występują olbrzymie luki, m.in. na naukowe opracowanie oczekuje wielu animatorów i działaczy ruchu ludowego, szczególnie chłopskiego pochodzenia. Wskazywano ponadto, iż biografistyka powinna stać się bardziej interdyscyplinarna, a biografie powinni pisać nie tylko historycy, ale także politolodzy, socjologowie i in. Tę część konferencji zakończył odczyt prof. Stanisława Waltosia (WSliZ w Rzeszowie), oparty na rozdziale książki przygotowywanej przez prelegenta do druku, poświęcony pracy prof. Karola Estreichera nad renowacją słynnego krakowskiego Collegium Maius i staraniom o umieszczenie w nim muzeum uniwersyteckiego.

Trzecia część konferencji przebiegała pod hasłem *Biografistyka w mediach*, a moderatorami dyskusji byli prof. Jerzy Chłopecki (prorektor WSiZ) i autor wielu słuchowisk radiowych o charakterze biograficznym, redaktor Andrzej Sowa. W tej niezwykle interesującej części obrad udział wzięli także menedżerowie mediów publicznych i publicyści, autorzy programów biograficznych. Zaprezentowano i omówiono współczesne formy upowszechniania

wiedzy historycznej w mediach publicznych i rządzące nimi zasady. W trakcie obrad przedstawione zostały fragmenty słuchowisk radiowych red. A. Sowcy (m.in. audycja poświęcona Henrykowi Sławikowi - powstańcowi śląskiemu, działaczowi społecznemu, pracownikowi polskich służb konsularnych na Węgrzech, niosącemu zbawienną pomoc polskim uchodźcom i Żydom, zamęczonemu w obozie koncentracyjnym w Mauthausen), programy telewizyjne poświęcone wybitnym postaciom Podkarpacia autorstwa red. Marka Czarnoty (TVP Rzeszów) oraz filmy dokumentalne dr Jacka Sawickiego (Warszawa).

Reasumując obrady prof. M. M. Drozdowski podkreślił potrzebę dalszego rozwijania badań nad "niezwykłymi" postaciami historycznymi, przestrzegł jednocześnie, iż biografistyka nie jest łatwą dziedziną badawczą. Wskazał także na ważną rolę popularyzatorów wiedzy historycznej, którzy wielokrotnie wydobywają z przeszłości szereg postaci związanych z dziejami miast, wsi i regionów, a którymi to osobami tylko sporadycznie zajmują się naukowcy. Główny inicjator konferencji wskazywał również na konkretne korzyści naukowe, jakie wynieśli uczestnicy obrad oraz wyraził zadowolenie, iż Katedra Biografistyki Uniwersytetu Opolskiego zapowiedziała zorganizowanie kolejnego spotkania naukowego badaczy życia sławnych i niezwykłych ludzi.

Obradom naukowym towarzyszył kiermasz książki historycznej i psychologicznej, wystawa rzeźb pt. *Bogusław Kędzierski. Mistrz dłuta z Pogórza Dynowskiego*, wernisaż wystawy fotografii pt. *Tamta Lubenia*. Uczestnicy konferencji mogli również zwiedzić Klasztor OO. Dominikanów w Borku Starym.

Jarosław Kita